

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

11–15. maj 2020.

Sektor za monetarne i devizne operacije

Odeljenje za devizne rezerve

Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Maj 2020.

I Kretanja na tržištima razvijenih zemalja

1.1

Kretanje vodećih indeksa akcija

Indeks	Država	Nivo indeksa 15. 5. 2020.	Promena u %	
			1w	YoY
S&P 500	SAD	2.863,70	-2,26%	0,45%
Dow Jones Industrial	SAD	23.685,42	-2,65%	-7,65%
NASDAQ	SAD	9.014,56	-1,17%	15,24%
Dax 30	Nemačka	10.465,17	-4,03%	-15,22%
CAC 40	Francuska	4.277,63	-5,98%	-23,43%
FTSE 100	Velika Britanija	5.799,77	-2,29%	-20,52%
NIKKEI 225	Japan	19.498,50	-0,70%	-5,43%
Shanghai Composite	Kina	2.796,63	-0,93%	-2,39%

Izvor: Bloomberg.

1.3

Kretanja na deviznom tržištu

EUR			USD				
Kurs		Promena EUR u %		Kurs		Promena USD u %	
		1w	YoY			1w	YoY
EUR/USD	1,0807	-0,37%	-3,56%	USD/EUR	0,9253	0,36%	3,69%
EUR/GBP	0,8917	2,12%	2,36%	USD/GBP	0,8251	2,50%	6,14%
EUR/CHF	1,0516	-0,10%	-7,02%	USD/CHF	0,9731	0,27%	-3,59%
EUR/JPY	115,95	0,27%	-5,45%	USD/JPY	107,29	0,64%	-1,96%
EUR/CAD	1,5240	0,91%	1,20%	USD/CAD	1,4102	1,28%	4,93%

Izvor: Bloomberg.

1.4

Kamatne stope na tržištu novca*

Ročnost	EURIBOR			LIBOR							
				USD		GBP		CHF		Nivo u %	Promena u b.p.
				Nivo u %	Promena u b.p.	Nivo u %	Promena u b.p.	Nivo u %	Promena u b.p.		
									1w	YoY	
O/N	-0,54%	-0,2	/	0,05%	-1,0	-243,0	0,07%	0,0	-64,2	-0,66%	0,0
1M	-0,47%	-1,6	-10,1	0,17%	-2,6	-226,0	0,14%	-1,9	-59,1	-0,74%	-1,7
3M	-0,27%	-2,0	4,5	0,38%	-5,4	-214,5	0,29%	-8,1	-51,4	-0,63%	-1,5
6M	-0,13%	1,4	10,1	0,66%	-2,9	-189,2	0,52%	-6,7	-39,0	-0,58%	-0,5
12M	-0,08%	-0,3	4,3	0,76%	-2,8	-187,7	0,68%	-6,5	-36,3	-0,45%	0,1

* EURIBOR i LIBOR za ročnosti od 1 do 12 meseci, a €STR, SOFR, SONIA i SARON za O/N.

Izvor: Bloomberg.

1.5

Referentne kamatne stope vodećih centralnih banaka*

	RKS (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje RKS za T2 (u %)
Evropska centralna banka	-0,5	-0,10	12. 9. 2019.	4. 6. 2020.	-0,50
Federalne rezerve SAD	0,00-0,25	-1,00	15. 3. 2020.	10. 6. 2020.	0,25
Banka Engleske	0,10	-0,15	19. 3. 2020.	18. 6. 2020.	0,10
Banka Kanade	0,25	-0,50	27. 3. 2020.	18. 6. 2020.	0,25
Narodna banka Švajcarske	-0,75	-0,50	15. 1. 2015.	18. 6. 2020.	-0,75

* RKS na poslednji dan izveštajnog perioda; kamatna stopa na depozitne olakšice za ECB (RKS je 0,00%).

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je prema dolaru oslabio za 0,37%. Kurs EUR/USD kretao se u rasponu od 1,0775 do 1,0896 (tokom perioda trgovanja), odnosno od 1,0782 do 1,0851 (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Drugu nedelju zaredom evro je slabio prema dolaru usled jačanja averzije prema riziku (*risk-off* sentimena) na tržištu, što je povećalo tražnju za dolarom kao sigurnom valutom (*safe haven*). Vesti o pojavi novozaraženih u kineskom gradu Vuhanu i Južnoj Koreji zabrinule su investitore i pojačale bojazan o mogućem skorijem drugom talasu epidemije.

Vodeći američki medicinski stručnjak u borbi protiv epidemije virusa korona dr Entoni Fauči upozorio je na rizik od prebrzog otvaranja ekonomije SAD i da bi to moglo dovesti do rasta broja preminulih i ponovnog rasplamsavanja epidemije širom zemlje. Takođe, predsednik FED-a Pauel izjavio je da će biti potrebno duže vreme da se ekonomija SAD vratи na nivo na kome je bila pre epidemije, odnosno da će period niskog rasta u SAD potrajati.

Trgovinsko-politička napetost između SAD i Kine bila je takođe u centru pažnje ove nedelje i dodatno je doprinela jačanju averzije prema riziku. Nakon najava da predstavnici kineske vlade zahtevaju da se ponovo otvore pregovori o prvoj fazi trgovinskog sporazuma, predsednik SAD Tramp je rekao da se tome izričito protivi, kao i da želi da vidi da se Kina pridržava svojih obaveza iz sporazuma, odnosno da znatno poveća kupovinu američke robe. Istovremeno, nastavljene su optužbe najviših američkih zvaničnika da je Kina najodgovornija za širenje virusa širom sveta, odnosno da je to čak radila s namerom.

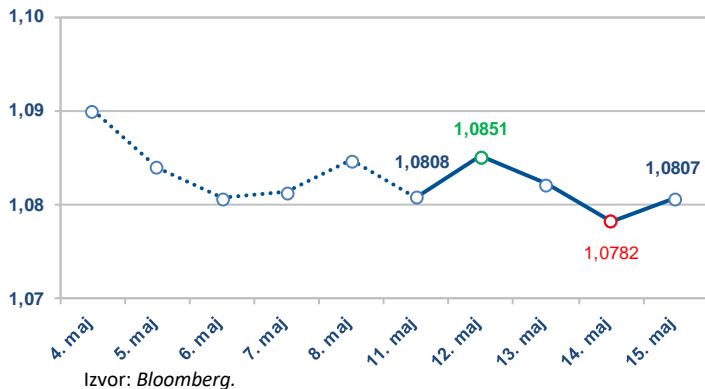
U izveštajnom periodu evro oslabio prema dolaru za 0,37%

Sredinom nedelje, nakon sve jačih glasina na tržištu o **mogućnosti negativnih kamatnih stopa u SAD**, a posebno nakon izjave Trampa da bi negativne stope bile dobre za privredu SAD, **dolar je znatnije gubio na vrednosti**, pa je kurs EUR/USD u jednom trenutku tokom dana u sredu, 13. maja, dostigao maksimalnu vrednost za ovaj period od **1,0896 dolara za evro**. Međutim, nakon što su zvaničnici FED-a decidirano odbacili tu mogućnost, dolar je ponovo počeo da jača, pa se **kurs EUR/USD već na kraju istog dana spustio blizu nivoa od 1,08 dolara za evro**, a u četvrtak, 14. maja, zabeležio **najnižu vrednost na zatvaranju za čitav period – 1,0782 dolara za evro**.

Predsednik FED-a Pauel saopštio je da FED ne razmatra smanjivanje referentne kamatne stope u negativnu zonu i da su postojeće mere koje su na raspolaganju (kao što su *QE* i *forward guidance*) adekvatne, a u toj oceni pridružio mu se veći broj zvaničnika FED-a.

1.6

Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

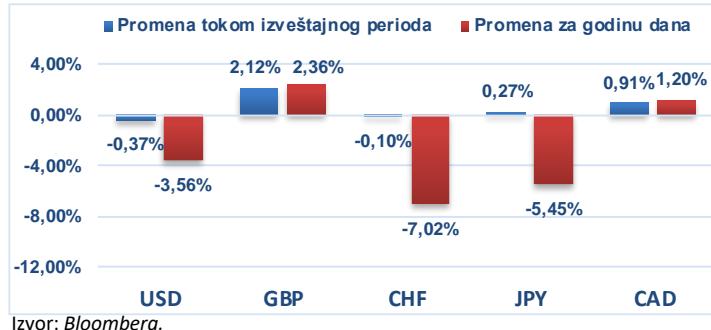
1.7

Kurs EUR/USD u poslednjoj godini dana

1.8

Promena vrednosti evra prema odabranim valutama

Poslednjeg dana ove nedelje objavljeni su **ekonomski podaci koji su dodatno potvrđili stepen negativnog uticaja pandemije na vodeće svetske ekonomije**.

Kurs EUR/USD je izveštajni period završio na nivou od 1,0807 dolara za evro.

Državne obveznice SAD

Tokom izveštajnog perioda, prinosi državnih obveznica SAD opali su duž cele krive prinosa, a posebno kod instrumenata duže ročnosti, tako da se nagib krive dalje smanjio. Prinos dvogodišnje obveznice smanjen je za oko 1 b.p. (na 0,15%), dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 5 b.p. (na 0,63%).

Ekonomski podaci objavljeni tokom nedelje ukazuju na nastavak snažno smanjenje ekonomske aktivnosti u SAD i oštar pad inflacije u aprilu, kao i na dalji pad sentimenta kod potrošača i pogoršanje stanja na tržištu rada početkom maja.

Stopa rasta potrošačkih cena (*CPI – Consumer Price Index*) u aprilu iznosila je -0,8% u odnosu na prethodni mesec, što je najveći pad od decembra 2008, nakon -0,4% u martu, dok je stopa inflacije za poslednju godinu dana smanjena na 0,3%, sa 1,5% u martu. Glavni uzrok ovog pada jeste smanjenje cena energenata od 10,1% u odnosu na mart, pri čemu su cene benzina smanjene za čak 20,6%, najviše od 2008. S druge strane, cena hrane koja se konzumira kod kuće zabeležila je rast od 2,6% u odnosu na prethodni mesec, najveći od 1974, usled povećane tražnje za namirnicama tokom epidemije. Cene usluga, koje čine skoro 63% indeksa, smanjene su za 0,3%, što je najviše od kraja 1982. Stopa bazne inflacije (*Core CPI*), koja isključuje cene volatilnih komponenata (hrane i energenata) u aprilu je iznosila -0,4%, što je najveći pad od 1957, od kada postoje podaci, nakon pada od 0,1% u prethodnom mesecu. Posmatrano za poslednju godinu dana, stopa bazne inflacije iznosila je 1,4%, što je najmanji godišnji rast od 2011, nakon 2,1% u martu. Na pad bazne inflacije uticalo je, pre svega, drastično smanjenje potrošnje na putovanja i garderobu tokom pandemije, pa su cene garderobe, osiguranja motornih vozila, avio-karata i noćenja u hotelima zabeležile rekordno veliki mesečni pad.

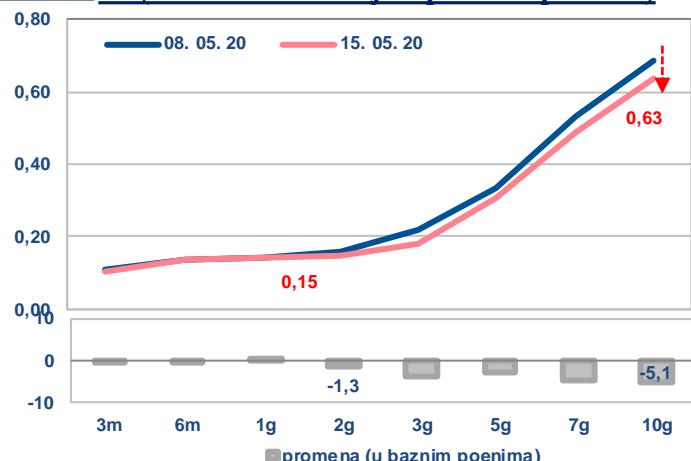
Snažan uticaj epidemije na ekonomiju SAD u drugom tromesečju

Maloprodaja u aprilu je smanjena za 16,4% u odnosu na mart, što nije bilo iznenađujuće, imajući u vidu da je izolacija trajala tokom čitavog aprila. Međutim, razmere pada su nadmašile očekivanja. Tokom prethodna dva meseca maloprodaja je smanjena za 23%, što je skoro dvostruko više od smanjenja od 13% tokom čitave finansijske krize. Pad je bio široko rasprostranjen, pri čemu samo jedna velika kategorija – prodaja putem interneta raste (za 8,4%). Najveći pad prodaje beleže kategorije nameštaja (-58,7%), elektronike (-60,6%), garderobe (-78,8%), sportske opreme (-38,0%) i restorana (-29,5%), jer su potrošači smanjili izdatke za sve neesencijalne proizvode. Međutim, opala je i prodaja osnovnih potrepština – hrane i pića (-13,1%), kao i proizvoda za zdravlje i ličnu negu (-15,2%). Iako delimično otvaranje privrede u maju znači da će maloprodaja ostvariti rast, biće potrebno još dosta meseci da se nivo aktivnosti vrati na onaj pre krize.

Industrijska proizvodnja u aprilu smanjena je za 11,2% u odnosu na prethodni mesec, nakon -4,5% u martu. Proizvodnja prerađivačkog sektora smanjena je za 13,7%, najviše od 1919, od kada postoje podaci, nakon smanjenja od 5,5% u martu. U sektoru nafte i gasa zabeležen je rekordan pad, od 28%, usled znatnog pada cene sirove nafte. Aktivnost u komunalnom sektoru smanjena je za 0,9%, dok je aktivnost u rudarskom sektoru smanjena za 6,1%. Na rekordan pad proizvodnje u SAD u aprilu uticali su smanjenje i domaće potrošnje, i tražnje iz inostranstva, i poremećaji u lancima snabdevanja usled epidemije.

1.9

Kriva prinosa državnih obveznica SAD, u % (benčmark izdanja s početka perioda)

Izvor: Bloomberg.

1.10

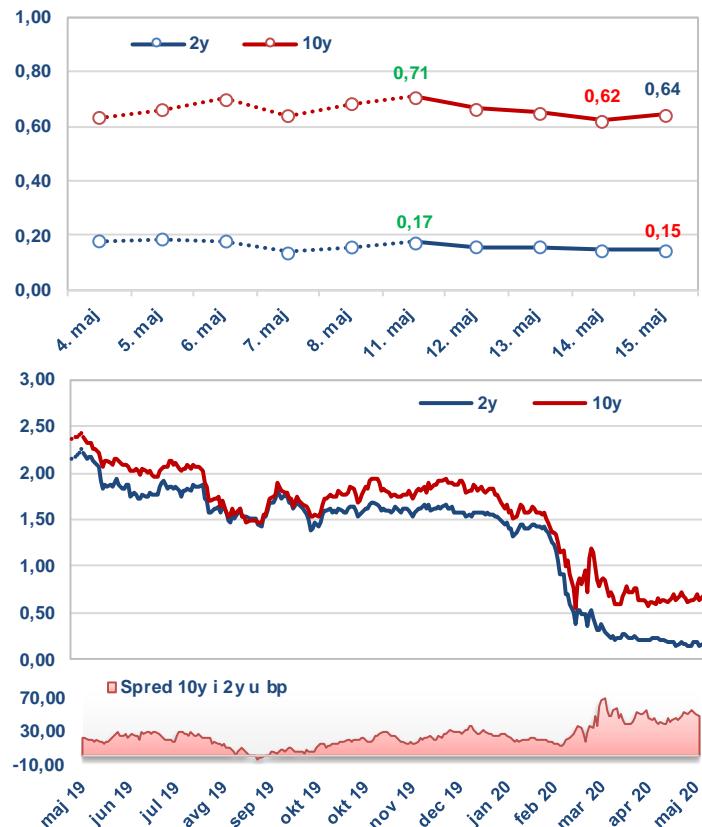
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Pokazatelj	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa rasta potrošačkih cena u SAD, MoM	April	-0,8%	-0,8%	-0,4%
Industrijska proizvodnja u SAD, MoM	April	-12,0%	-11,2%	-4,5%
Maloprodaja u SAD, MoM	April	-12,0%	-16,4%	-8,3%

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda, prinosi nemačkih državnih obveznica nisu znatnije promenjeni. Nakon blagog rasta početkom nedelje usled zabrinutosti investitora da bi ukidanje restrikcija moglo da dovede do rasta broja novozaraženih virusom, prinosi su se korigovali. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice povećan je za 4 b.p., na -0,74%, dok je prinos desetogodišnje obveznice povećan za oko 1 b.p., na -0,53%.

BDP u Nemačkoj smanjen je u prvom tromesečju za 2,2%, što je najveći tromesečni pad od početka 2009, kada je nemačka privreda zabeležila smanjenje za 4,7%. Podatak za prethodno tromeseče revidiran je sa 0% na -0,1%, čime je nemačka ekonomija u recesiji. Na godišnjem nivou pad BDP-a iznosio je 2,3%. Komponente BDP-a biće objavljene krajem meseca, ali na osnovu već dostupnih podataka može se zaključiti da su jedino građevinski sektor i državna potrošnja uticali na rast BDP-a, dok su privatna potrošnja, investicije i neto izvoz delovali u suprotnom smeru. Pad BDP-a posledica je dvonедељне izolacije na kraju tromesečja, kao i poremećaja u lancima snabdevanja usled izolacije u drugim zemljama. Zbog toga, kao rezultat dodatne tri nedelje izolacije i veoma postepenog ukidanja mera, očekuje se veći pad BDP-a u drugom tromesečju.

Recesija u Nemačkoj: T1 2020: -2,2%, T4 2019: -0,1%

Industrijska proizvodnja u zoni evra u martu je zabeležila pad od 11,3% i nalazi se na najnižem nivou u poslednjih više od deset godina. Razlike između zemalja su velike, ali su one generalno u skladu s rigoroznošću mera izolacije u svakoj zemlji. Italija, koja je prva ušla u izolaciju, zabeležila je pad od 28,4%, Francuska 16,4%, dok je pad u Nemačkoj i Španiji bio oko 11%.

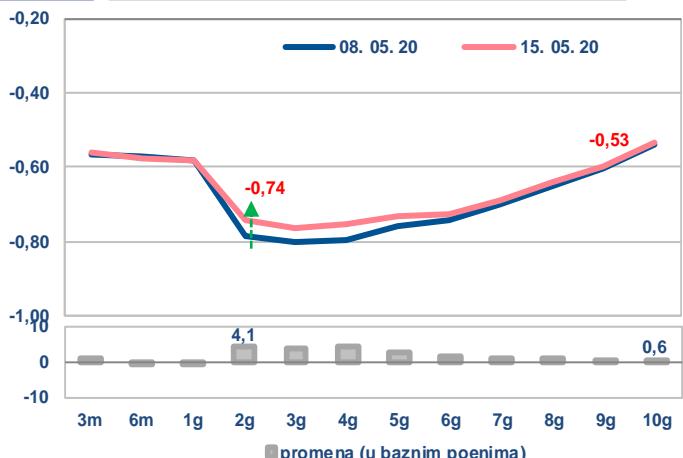
Prema istraživanju koje je sproveo Rojters, BDP u zoni evra zabeležiće pad od 7,5% u 2020, što je iznad prethodne procene od 5,4%. Nakon pada u prvom tromesečju od 3,8%, u drugom se očekuje smanjenje od čak 11,3%, uz oporavak ekonomске aktivnosti u drugoj polovini godine (7,2% i 2,8% u trećem i četvrtom tromesečju). Stopa nezaposlenosti će se povećati sa trenutnih 7,4% na 9,3% do kraja godine. Takođe, učesnici istraživanja očekuju da će ECB povećati obim kupovine aktive za 375 mlrd evra na narednom sastanku, uz kupovinu i korporativnih obveznica čiji je kreditni rejting smanjen ispod investicionog, dok 75% učesnika smatra da odluka nemačkog suda neće imati dugoročnog uticaja na kupovine ECB-a.

Potpredsednik ECB-a De Gindos rekao je da veruje da je pad ekonomске aktivnosti u zoni evra dostigao maksimum, nakon što su zemlje počele polako da popuštaju s merama restrikcije, ali da će oporavak biti neizvestan i postepen. Očekuje privredni rast u zoni evra od oko 6% naredne godine i potpuni oporavak u naredne dve godine.

Član izvršnog odbora ECB-a Fabio Peneta rekao je da se zona evra suočava sa ozbiljnom ekonomskom krizom i da je najvažnije da se očuvaju proizvodni kapaciteti, jer će oni omogućiti lakše upravljanje javnim dugom u budućnosti. ECB će uraditi sve što je potrebno da se obezbedi stabilnost cena u skladu s njеним mandatom i neće dozvoliti pogoršanje finansijskih uslova dok traje pandemija. Takođe, očekuje da inflacija ostane na niskom nivou u naredne dve ili tri godine.

1.12

Kriva prinosa državnih obveznica Nemačke (benčmark izdanja s početka perioda)

Izvor: Bloomberg.

1.13

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
BDP, Nemačka, QoQ, preliminarno	Q1	-2,2%	-2,2%	-0,1%
BDP, zona evra, QoQ, druga procena	Q1	-3,8%	-3,8%	-3,8%
Industrijska proizvodnja, zona evra	Mar	-12,5%	-11,3%	-0,1%

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

II Kretanja na tržištima izabralih zemalja u razvoju

2.1

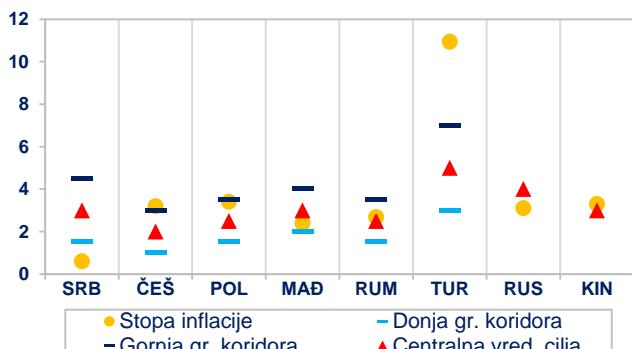
Referentne kamatne stope centralnih banaka zemalja u razvoju

Centralne banke	RKS (u %)**	Promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje (kraj T2, %)*
Srbija (NBS)	1,50	-0,25	9. 4. 2020.	11.6.20	1,38
Češka (CNB)	0,25	-0,75	7. 5. 2020.	24.6.20	-
Poljska (NBP)	0,50	-0,50	8. 4. 2020.	3.6.20	0,50
Madarska (MNB)	0,90	-0,15	24. 5. 2016.	26.5.20	-
Rumunija (NBR)	2,00	-0,50	20. 3. 2020.	n/a	-
Turska (CBRT)	8,75	-1,00	22. 4. 2020.	21.5.20	8,50
Rusija (CBR)	5,50	-0,50	24. 4. 2020.	19.6.20	5,00
Kina (PBoC)	4,35	-0,25	23. 10. 2015.	n/a	4,35

Izvor: Bloomberg / * još uvek nisu realizovane sve ankete za T2.

2.2

Inflacija u zemljama u razvoju (u %, YoY)

Izvor: Bloomberg i sajtovi centralnih banaka (poslednji podatak).

Dešavanja na lokalnim tržištima

U toku izveštajnog perioda, objavljeni su podaci o stopama inflacije u segmentu zemalja u razvoju koje posmatramo, koji su pokazali nastavak trenda smanjenja inflacionih pritisaka u regionu u aprilu. Stopa inflacije u Češkoj, Rumuniji i Hrvatskoj bile su u aprilu na nivou od 3,2% YoY, 2,7% YoY i -0,2% YoY, respektivno, što je ispod nivoa od 3,4% YoY, 3,1% YoY i 0,6% YoY iz prethodnog meseca. Na smanjenje stope inflacije u ovim zemljama prvenstveno je uticalo smanjenje cene goriva, dok je u suprotnom smjeru delovalo povećanje cena prehrambenih proizvoda.

Krajem obračunskog perioda objavljeni su i podaci o stopama rasta BDP-a za pojedine zemlje u regionu srednje i istočne Evrope. Naime, stopa rasta BDP-a Mađarske je u T1 2020. godine bila na nivou od 2,2% YoY, što je više nego dvostruko niži nivo u odnosu na međugodišnju stopu rasta iz T4 2019. godine (4,5% YoY). Ako se posmatra rast na tromesečnom nivou, stopa rasta BDP-a Mađarske je u T1 bila na nivou od -0,4% QoQ, što je prvi put od 2016. godine da je ovaj pokazatelj u negativnoj teritoriji. Stopa rasta BDP-a Češke je u T1 ove godine bila na nivou od -2,2% YoY, što je ispod nivoa od 2,0% YoY iz T4 2019. godine, dok je na tromesečnom nivou stopa rasta BDP-a takođe bila negativna (-3,6% QoQ), što predstavlja najveći pad od finansijske krize iz 2009. godine. Takođe, objavljene su i stope rasta BDP-a za Poljsku i Rumuniju, koje su u T1 2020. godine bile na nivou od 1,9% YoY i 2,4% YoY, respektivno, što je ispod njihovog nivoa iz T4 2019. (3,2% YoY i 4,3% YoY).

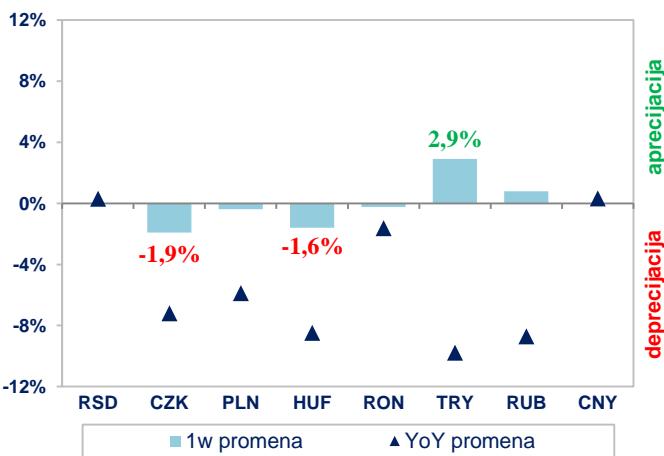
Podaci o stopama rasta BDP-a u srednjoj i istočnoj Evropi ukazuju na znatno usporavanje ekonomске aktivnosti početkom godine, kao posledica širenja virusa korona

Agencija za kreditne rejtinge *Fitch* promenila je izglede za dalje unapređenje rejtinga Severne Makedonije (BB+) sa stabilnih na negativne. Kao ključne razloge za ovu odluku agencija *Fitch* je istakla očekivano slabljenje ekonomске aktivnosti u 2020. godini (očekuje se rast na nivou od -4,2%, što je smanjenje u odnosu na prethodnu projekciju za 7,7 p.p.), kao i očekivani nagli rast javnog duga, u uslovima povećane fiskalne potrošnje.

Centralna banka Kine je 15. maja neočekivano zadržala jednogodišnju kamatnu stopu za srednjoročno finansiranje za finansijske institucije (*MLF – IY Medium-Term Lending Facility*) na nivou od 2,95%. Ova odluka dolazi nakon smanjenja *MLF* stope sredinom aprila (za 20 b.p.) i ukazuje na pauzu u procesu popuštanja monetarne politike centralne banke Kine.

2.3

Promena lokalnih valuta izabralih zemalja u razvoju prema evru

Izvor: Bloomberg, osim za RSD (srednji kurs NBS).

2.4

Prinosi desetogodišnjih državnih obveznica u lokalnoj valuti

	Prinos (u %)	Promena u b.p.	
		1w	YoY
Srbija	3,381	7,4	-142,8
Češka	0,796	-23,9	-103,8
Poljska	1,296	-22,4	-153,8
Mađarska	1,923	-10,3	-119,8
Rumunija	4,410	-13,9	-50,2
Turska	12,870	18,0	-618,0
Rusija	5,650	-36,0	-248,5
Kina	2,656	5,1	-61,7

Izvor: Bloomberg, osim za Tursku (Reuters).

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda, cena zlata je povećana za 2,25%. Cena zlata se kretala u rasponu od 1.697,36 do 1.748,68 dolara po finoj unci zlata (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

Osim blagog pada na samom početku nedelje, cena zlata je tokom ostatka izveštajnog perioda beležila rast zbog povećane tražnje usled averzije prema riziku na tržištu. Novi slučajevi zaraze su otkriveni u Vuhanu, kao i u Južnoj Koreji, dok su izjave upozorenja ekonomskih i zdravstvenih zvaničnika u SAD umanjile optimizam na tržištu s kraja prethodne nedelje i doveli do rasta zabrinutosti zbog mogućeg ekonomskog oporavka dužeg od očekivanog.

Cena zlata zabeležila rast od 2,25% i na kraju izveštajnog perioda je iznosila 1.748,68 dolara po unci

Rastu cene zlata tokom ove nedelje doprineli su sledeći faktori: vesti o ponovnom povećanju tenzija između SAD i Kine, spekulacije da bi kamatne stope u SAD mogle biti smanjene u negativnu teritoriju, kao i objave globalno loših ekonomskih podataka koji pokazuju razmere negativnog uticaja pandemije virusa korona.

Poslednjeg dana posmatrane nedelje, cena zlata je bila na nivou od 1.748,68 dolara po unci, što je ujedno i najviša vrednost na zatvaranju za čitav period i najviši nivo još od kraja 2012. godine.

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg.

Nafta

Tokom izveštajnog perioda, zabeležen je rast cene nafte tipa brent od 10,10%. Cena nafte tipa brent kretala se u rasponu od 27,17 do 31,51 dolar po barelu (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

Cene nafte su beležile pad do utorka usled novog talasa infekcija virusa korona u nekim zemljama. Zabrinutost zbog prezasićenosti nafte u skladištima poništila je efekte podrške po osnovu smanjenja ponude nafte nakon započetih smanjenja obima proizvodnje od strane najvećih svetskih proizvođača sirove nafte.

Cena nafte zabeležila rast od 10,10% i na kraju posmatranog perioda iznosila 31,51 dolar po barelu

3.2

Cena nafte tipa brent (USD po barelu)

Izvor: Bloomberg.